

ORIENTERINGSSAK

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
23.03.2023

Sak:

Budsjett- og økonomirapport per 3. tertial 2022

Bakgrunn

Denne orienteringssaken er en intern økonomirapport for UiT Norges arktiske universitet, og gir supplerende informasjon til avlagt regnskap per 3. tertial 2022 (hele året). Ledelseskomentarar og resultat- og balanserapport fra avlevert regnskap følger med denne rapporten (vedlegg 4 og 5).

Økonomistyringen ved UiT har i 2022 vært preget av overgang til nye økonomi- og lønssystemer levert av DFØ. I takt med utvikling av systemkompetanse har det i en overgangsfase vært nødvendig med kvalitetssikring av budsjett løpende gjennom året, særlig knyttet til BOA-aktiviteten. Dette har medført at det i løpet av 2022 har vært store svingninger i UiTs samlede budsjett, og usikkerhet knyttet til UiTs forventede resultat for 2022. Økonomistyring er satt på dagsorden på UiT i tiden fremover¹ og budsjettkvalitet² vil fortsatt være et fokusområde.

Året 2022 er også preget av forventninger om strammere økonomiske rammevilkår på inntektssiden i bevilgningsøkonomien. Tildelingen fra Kunnskapsdepartementet for 2023 understøtter dette, sammen med skjerpede krav til overføringer av ubrukte midler mellom år. Avsetningene må være tiltenkt konkrete investeringsformål hvis de overstiger 5 % av KD-bevilgningen. Oppfølging av avsetningsnivået i bevilgningsøkonomien er dermed sentralt i økonomistyringen. En nedbygging av avsetninger over tid kan indikere et aktivitetsnivå som ikke er bærekraftig på lang sikt. På den andre siden vil et for lavt aktivitetsnivå kunne føre til oppbygging av avsetninger.

Regnskapet for 2022 kan tyde på at UiT har hatt et for høyt aktivitetsnivå i året som har gått, og at det også har vært noen spesielle hendelser som ikke gjelder den ordinære driften. Eksempler på dette er slutføring av renovering av Naturfagbygget, overlevering av nytt kystfartøy og driftsutfordringer ved studieprogram for luftfartsfag. For UiT blir uansett utviklingen i kostnadsbildet og hvordan BOA-aktiviteten kan øke handlingsrommet i bevilgningsøkonomien viktige fokusområder i tiden framover.

Vedlegg 1 gir en gjennomgang av regnskap, budsjett og avsetninger, mens vedlegg 2 gir en kort økonomistatus per enhet/fakultet. Vedlegg 3 inneholder en begrepsliste med definisjoner av sentrale begreper som benyttes i økonomirapporteringen.

Kostnader og merforbruk er i tabeller presentert med negativt fortegn.

¹ Jf. styresak S 53/21 den 24.11.20202 *Styrking av økonomistyring ved UiT*

² Et budsjett med høy kvalitet gjenspeiler forventet årsresultat, herunder inntekter og kostnader og er et viktig økonomisk styringsverktøy

Hovedtrekk i økonomien

Universitetsstyrets fordeling av budsjettrammer for 2022: 3 656 mill. kroner

| | Regnskap 2022 | Prognose ³ 2022 | Avvik 2022 |
|----------------------------------|-----------------|----------------------------|---------------|
| Ordinær bevilgning fra KD | 3643,5 | 3564,0 | 79,5 |
| Supplerende bevilgning fra KD | 14,2 | 13,0 | 1,3 |
| Bevilgning fra andre departement | 21,4 | 9,2 | 12,3 |
| Inntekt fra BOA | 803,3 | 1008,3 | -204,9 |
| Øvrige salgs- og driftsinntekter | 122,4 | 151,9 | -29,5 |
| Inntekter | 4 604,9 | 4 746,3 | -141,4 |
| Kostnader | -4 681,9 | -4 881,9 | 200,0 |
| Netto-overføringer fra BOA | 0 | -42,3 | 42,3 |
| Resultat | -77,0 | -177,9 | 100,9 |

Tabell 1 – Sammenstilling regnskap og budsjett. Tall i mill. kroner.

Universitetsstyret fastsatte fordeling av ordinær KD-bevilgning til UiTs enheter i styresak S 26/21 den 14.6.2021, og foretok en revidert fordeling i styresak S 59/21 den 16.12.2021. I den reviderte fordelingen ble det lagt til grunn at ordinær bevilgning fra KD for 2022 ville utgjøre 3 656 mill. kroner. Reduksjonen i beregnet KD-bevilgning fra juni til desember utgjorde 112 mill. kroner, knyttet til virkninger av ny modell for premie til Statens pensjonskasse og endrede reisevaner i staten. Tildelingsbrevet fra KD for 2022 av 21.12.2021 viste at ordinær KD-bevilgning utgjorde 3 648 mill. kroner. Forskjellen mellom beregnet og faktisk bevilgning utgjorde 8 mill. kroner (0,2 %), som ikke ble vurdert som vesentlig nok til å foreta en ny intern budsjettfordeling ved UiT. Vi ser av tabellen at regnskapsført bevilgning stemmer godt overens med den rammen som universitetsstyret la til grunn i budsjettfordelingen.

Supplerende tildelinger og bevilgninger fra andre departementer inngår normalt ikke i universitetsstyrets hovedfordeling av budsjettrammer, men fordeles direkte til de aktuelle enheter og formål ved UiT. Et eksempel på dette er tildelingen til Nordland kunst- og filmhøyskole på 6 mill. kroner i 2022.

De tallene for ordinær bevilgning som framgår av tabellen ovenfor er hentet ut fra økonomisystemet. Tallene er ikke direkte knyttet til universitetsstyrets vedtak om budsjettfordeling, men er basert på at enhetene på basis av vedtatt fordeling registrerer korrekte inntektsbudsjetter i økonomisystemet. Vi ser av tabellen at det samlet sett ikke er fullt samsvar mellom de inntektsbudsjettene som enhetene har lagt inn, og de budsjettammene som styret har tildelt. Det kan også være forskjeller med hensyn til hvordan enheter har budsjettert med midler som ble avsatt til senere fordeling (jf. omtale i styresak S 26/21). UiT tok i 2022 i bruk nye økonomisystemer, og vil arbeide videre med å oppnå bedre samsvar mellom de tallene som presenteres i økonomirapporter og styrets fordeling av budsjettrammer.

Vi ser av tabellen at UiT i 2022 har hatt kostnader som er høyere enn totale inntekter, noe som resulterer i et merforbruk på 77 mill. kroner for enkeltåret. Merforbruket innebærer at UiTs akkumulerte avsetninger reduseres tilsvarende. Ved utgangen av 2022 utgjør avsetninger knyttet til bevilgningsfinansiert aktivitet 111,2 mill. kr. Av dette utgjør 5,6 mill. avsetninger fra andre departement.

Budsjettert årsresultat viser derimot et merforbruk på 177,9 mill., og budsjettavviket⁴ er samlet sett på omtrent 100 mill. kroner. Budsjettavviket skyldes hovedsakelig at eksternt finansierte prosjekter

³ Prognose brukes i denne sammenheng om løpende oppdatert årsbudsjett og er senere omtalt som budsjett/årsbudsjett.

⁴ For definisjon av budsjettavvik se vedlegg 3.

ikke er gjennomført som planlagt, og verken inntekter eller kostnader har påløpt. Det er også en rekke budsjettavvik på tvers av institusjonen som delvis utligner hverandre og som dermed ikke er synlig på aggregert nivå. Spesielt knytter dette seg til utsatt aktivitet i bevilgningsøkonomien, herunder lavere bygg- og eiendomsinvesteringer. Det er også et høyt merforbruk for BFE-fak som forvalter universitetets fartøydriфт, og som ikke gjenspeiles i budsjettet⁵. Videre har det i overgang til nytt økonomisystem vært utfordrende å oppnå nøyaktig budsjettering av samspillet mellom BEV og BOA.

Rektor godkjente i september årets budsjetttramme på 3,6 mrd., i tillegg til bruk av tidligere års avsetninger på 222 mill. Prognosen er et resultat av løpende justeringer av budsjettet i etterkant av rektors godkjenning, og viser et bedre forventet resultat enn rektors godkjente budsjett. I budsjettprosessen for 2023 vil rektors godkjenning av UiTs totale budsjett skje innen utgangen av mars.

Bevilgningsøkonomien:

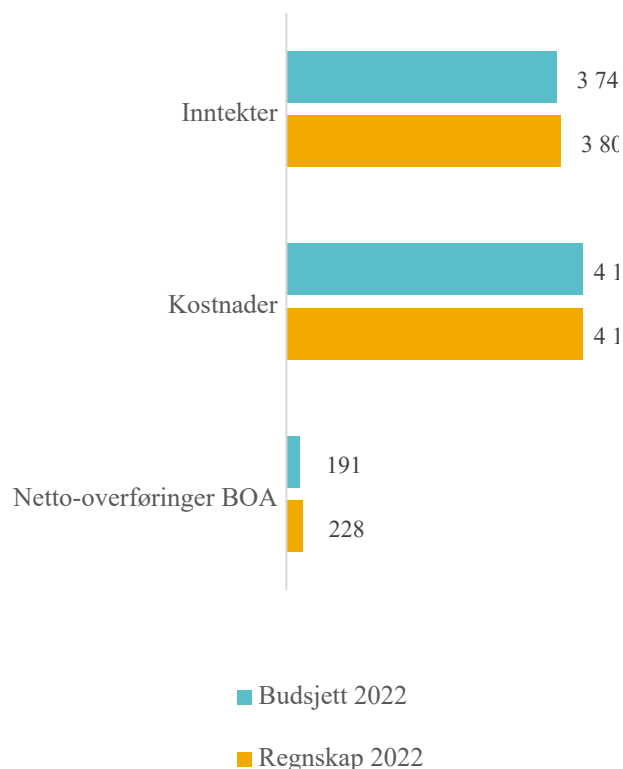
Inntekter i regnskapet er 3802 mill. kroner. Dette er 62,5 mill. kroner høyere enn planlagt, og skyldes hovedsakelig at budsjettet ikke tar høyde for at viderefordelinger av midler må forskyves til neste periode ved utsatt aktivitet. I 2023 vil det etterstrebtes at utsatte aktiviteter innarbeides i budsjettet i løpet av året. Dette vil trolig kunne bidra til å redusere noe av usikkerheten knyttet til UiTs forventede resultat ved årets slutt.

Kostnader i regnskapet er 4103 mill. kroner. Budsjettavviket på kostnadssiden er minimalt på aggregert nivå (5 mill. kroner lavere i regnskap enn budsjett). For ytterligere informasjon om budsjettavvik på kostnadssiden se vedlegg 1, tabell 3.

Netto-overføringer BOA utgjør 228 mill. kroner i 2022, og regnskapet viser høyere netto-overføringer enn planlagt. Netto-overføringer fra BOA skal bidra til å styrke bevilgningsøkonomien⁶.

Det er vanskelig å peke på enkeltforhold som forklaring på at regnskapet gir bedre uttelling enn budsjett da BOA generelt har vært preget av utsettelse i aktivitet. Videre har overgangen til nye systemer medført betydelige endringer i budsjetteringen av BOA-aktiviteten.

UiT vil i tiden fremover arbeide med å heve budsjettkvaliteten på området gjennom bedre innsikt i de nye tekniske løsningene.



⁵ Omtalt nærmere under tabell 2, i vedlegg 2.

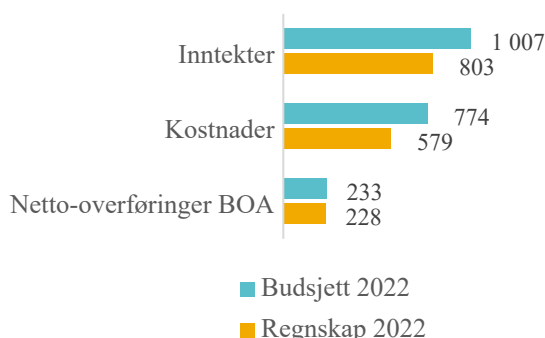
⁶ For definisjon av netto-overføringer BOA se vedlegg 3.

BOA-aktivitet:

Inntektene fra BOA i 2022 endte på 803 mill. kroner, som er høyere enn noen gang tidligere. Likevel er inntektene 20 % lavere enn planlagt (1 007 mill. kroner). Kostnadene ble 25 % lavere enn planlagt. Som nevnt over styrker netto-overføringer fra BOA bevilgnings-økonomien med 228 mill. kroner i 2022.

Som varslet i rapporteringen for 2. tertial var det antakeligvis en for ambisiøs budsjettering knyttet til BOA-aktiviteten i 2022.

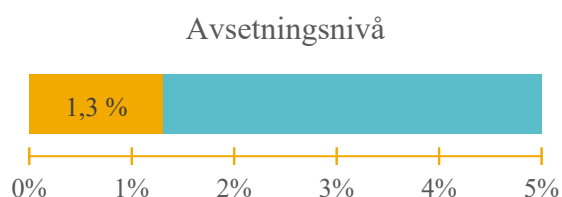
Økt fokus og mer utstrakt bruk av funksjonalitet i de nye løsningene forventes å bedre budsjettkvaliteten på BOA-området i tiden fremover.



Avsetninger:

Per årsslutt er avsetningene til andre formål enn investeringer på 1,3 %. Dette er godt innenfor maksgrensen på 5 %, og i tråd med tidligere kommuniserte forventninger.

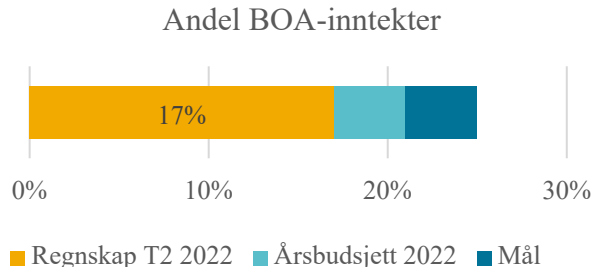
Det har vært en vesentlig nedbygging av avsetninger de siste årene og det er store variasjoner mellom enheter/fakulteter, jf. vedlegg 2 tabell 1. UiT må ha fokus på utviklingen i avsetninger i tiden fremover.



Andel BOA-inntekter:

Andel BOA-inntekter av totale inntekter i 2022 er på 17 %, noe som er 4 % bak budsjett (21 %), men på nivå med tidligere år.

Figuren angir UiTs målsetning om 25 % BOA-andel innen utgangen av 2026.



Rektors vurdering

Det pågår arbeid med forbedringer på flere områder innenfor UiTs økonomistyring.

Budsjettkvalitet er et av fokusområdene da det er viktig å ha gode verktøy for å styre innenfor de føringene som er gitt fra KD. Det er påkrevd at UiT som virksomhet holder seg innenfor 5 %-grensen hva gjelder avsetninger knyttet til øvrige formål. På den andre siden er det krav om å levere et regnskap uten negative avsetninger. Rektor skal godkjenne UiTs totale budsjett innenfor de rammene som gjelder for institusjonen. For at budsjettet skal fungere som styringsverktøy er det avgjørende at dette skjer innen rapportering 1. tertial.

Basert på årsresultatene de seneste årene og avsetninger til øvrige formål per årsslutt vil UiT trolig ikke komme i konflikt med 5 %-grensen i løpet av de nærmeste årene. Med et merforbruk på 77 mill. kroner i 2022 anses det på nåværende tidspunkt som viktigere å sørge for at UiT ikke forplikter seg til et aktivitetsnivå som er avhengig av ubrukte midler fra tidligere år og som på sikt kan medføre negative avsetninger. I tråd med styrets signaler har rektor lagt til grunn at UiTs interne

fordeling til enhetene for 2023 skal være innenfor årets tildeling fra KD. Videre skal det permanente aktivitetsnivået i den ordinære driften ved UiT være tilpasset de årlige tildelingene fra KD. Det å holde seg til årets tildelte ramme vil kreve økt budsjett disiplin.

Vedlegg 2 gir en oversikt over økonomistatus for hver enhet per 3. tertial 2022. Oversikten viser at NT-fak og BFE-fak har negative avsetninger på hhv. -31 og -103 mill. kroner ved årets slutt⁷. For NT-fak. kan dette i stor grad tilskrives driftsutfordringer ved fakultetets studieprogram i luftfartsfag (pilotutdanningen). BFE-fak. har betydelige merforbruk og negative avsetninger knyttet til fartøydriften. Rektor har vært i dialog med begge enhetene om de nevnte problemstillingene. I budsjettfordelingen for 2023 er det gitt engangstildelinger for å avhjelpe situasjonen. I tillegg økes det faste tilskuddet til fartøydriften for 2023 og 2024. I forbindelse med 2025-budsjettet vil rektor presentere en ny vurdering av et permanent tilskudd til fartøydriften for styret⁸. Rektor vurderer fartøy som en sentral infrastruktur av stor betydning for UiTs arktiske og marine aktivitet, og det er derfor viktig at økonomien bringes i balanse slik at fartøy kan nyttiggjøres som planlagt i UiTs faglige aktivitet. Negative avsetninger hos avdeling for bygg og eiendom skyldes et tidligere vedtatt byggeprogram fra 2014⁹, som dekkes inn i løpet av de neste 7 årene iht. vedtatt plan.

I løpet av 2022 er to store investeringsprosjekter ved UiT sluttført. Det gjelder anskaffelse av nytt kystfartøy og renovering av Naturfagbygget. Nytt kystfartøy ble overlevert like før årsslutt. Planlagt overlevering var i 2023 og investeringen utgjør en betydelig uforutsett kostnad i 2022. Deler av resterende finansiering vil derfor først overføres i 2023. Renoveringen av Naturfagbygget er ferdigstilt og bygget er tatt i bruk. Det er påløpt kostnader for omtrent 240 mill. kroner, hvor 10 mill. kroner er bestridt av UiT. Dette innebærer en overskridelse på 29-39 mill. kroner mot vedtatt kostnadsramme på 201 mill. kroner. Deler av dette er allerede dekket inn gjennom interne omdisponeringer hos Avdeling for bygg og eiendom. Avdelingen er bedt om å vurdere ulike finansieringsalternativer for resterende overskridelse på omtrent 12-22 mill. kroner, og rektor vil komme tilbake med mer informasjon når endelig kostnadsramme og forslag til plan for gjenstående finansiering foreligger.

BOA-aktiviteten vil fortsatt være et fokusområde. Både i utviklingsavtalen med KD og i UiTs langtidsplan framgår det at UiT har mål om 25 % BOA-andel innen utgangen av 2026. Rektor vil arbeide videre med en helhetlig plan for hvordan målet kan nås.

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Odd Arne Paulsen
Saksbehandlere: Ragnhild Brenn

⁷ I henhold til tabell 1 i vedlegg 2.

⁸ I henhold til styresak S 25/22, vedlegg 3 «Fartøysøkonomi».

⁹ Gjerner omtalt som «Byggsaken» fra 2014. Gjelder negativ avsetning som knytter seg til vedtatt merforbruk på flere byggeprosjekter: Breivang, arktisk biologi og modulbygget og som iht. vedtatt plan nedbetales over 15 år. Per 31.12.2022 utgjør Byggsaken 124,3 mill. kr i negative avsetninger hos avdeling for bygg og eiendom. Med 18,5 mill. kr i årlige nedbetalinger er merforbruket dekket inn i løpet av 2029.

Vedlegg

- 1 Vedlegg 1 økonomirapportering 3. tertial 2022
- 2 Vedlegg 2 økonomistatus per enhet 3. tertial 2022
- 3 Vedlegg 3 Begrepsliste økonomirapportering
- 4 Vedlegg 4 Ledelseskommentarer 3. tertial 2022
- 5 Vedlegg 5 Resultat og balanse 3. tertial 2022